

לשחיטה ולאכילת אדם, ואף בהמה שנשחטה בשבת יש לומר
 שכיון שבכניסת השבת לא היתה עומדת לאכילת אדם, ורק לאחר
 שנשחטה בשבת מעתה הרי היא עומדת לאכילה, נמצא שאין הבשר
 מן המוכן ויש לאוסרו משום מוקצה, כשם שאוסר רבי יהודה את
 הנבלה לפי שלא היתה עומדת מערב שבת לאכילת הכלבים.
 אביי דוחה ביאור זה של רבי אבא: אמר לו אביי, אי יהי – אם
 כדברך שהבהמה בחייה אינה עומדת לאכילה אלא לגדל ולדות,
 אם כן בהמה לרבי יהודה פיוס טוב היכי שחמינין, והלא בכניסת
 יום טוב הבהמה אינה עומדת לאכילה, ואם כן אף אחר שתשחט
 יהיה הבשר מוקצה לפי שאינה מן המוכן, וכיון שאסורה באכילה
 יהיה אסור לשחטה, שהרי לא הותרה השחיטה אלא לצורך אוכל
 נפש לאותו היום. ובהכרח ממה שמצינו שמוותר לשחוט בהמה ביום
 טוב, שהבהמה אף בחייה עומדת לאכילת אדם, ואם כן אף בשבת
 אם נשחטה יש להתירה באכילה.
 רבי אבא משיב לאביי: אמר לו רבי אבא לאביי, אכן בהכרח לומר
 שאין הבהמה בחייה עומדת לגדל ולדות בבירור, אך יש לומר שגם
 אינה עומדת בבירור לאכילת אדם, אלא עומדת לאכילה ועומדת
 לגדל ולדות, דהיינו יתכן שעומדת לכך ויתכן שעומדת לכך, ודבר זה
 יתברר על ידי מה שיעשו בה בעליה לאחר מכן, שאם נשחטה ביום
 טוב, הובררה למפרע דלאכילה היתה עומדת כבר בכניסת יום טוב,
 ולכך אינה מוקצה ומותרת באכילה, אולם אם לא נשחטה, הובררה
 למפרע דלגדל ולדות היתה עומדת ולא לאכילה, ולכך בכניסת
 השבת, שמעתה אינו יכול לשחטה בו ביום מחמת איסור שחיטה
 בשבת, נמצא שבכניסת השבת ודאי לא היה בדעתו לשחטה בשבת,
 והוברר שאינה עומדת בשבת לאכילה אלא לגדל ולדות, ולכך אף
 אם נשחטה באיסור, הרי היא מוקצה לפי שלא היתה עומדת לכך.
 מקשה הגמרא: נמצא אם כן שטעם ההיתר לבהמה שנשחטה ביום
 טוב, הוא משום שהוברר הדבר שבכניסת יום טוב היתה עומדת
 לאכילה, והא לית ליה לרבי יהודה פרידה – והרי מצאנו שרבי
 יהודה סובר בכל התורה שאין אומרים 'ברירה', דהיינו שעל ידי דבר
 שנעשה בעכשיו אומרים אנו שהוברר הדבר למפרע שלכך היה עומד.
 ואם כן בהכרח שטעם היתר אכילת הבהמה שנשחטה ביום טוב אינו
 משום שהוברר בשחיטתה שעמדה בכניסת יום טוב לאכילת אדם,
 אלא שכל בהמה אף אם לא נשחטה עומדת בעיקרה לשחיטה
 ולאכילת בשרה, ואם כן אף בשבת יש להתיר אם נשחטה באיסור.
 מבררת הגמרא: מנא לן דבר זה שלרבי יהודה אין ברירה, אילימא
 – אם נאמר שהמקור לכך הוא מדרשניא בברייתא, הלוקח יין מבין
 הפותים שאינם מפורשים תרומות ומעשרות ממה שמוכרים
 לאחרים, והיין הלוקח מהם הרי הוא בחזקת טבל גמור, ואדם זה
 הלוקח אין לו כלים להפריש לתוכם את התרומה והמעשרות, או
 שלקח את היין סמוך לכניסת השבת ואין לו פנאי להפריש התרומה
 והמעשרות לתוך בלי, אמר, שני לוגין מתוך מאה הלוגין שיש כאן,
 שאני עתיד להפריש בשיהיו לי כלים או לאחר השבת, הרי הן
 תרומה מעכשיו בעוד שהם מעורבים עם שאר היין, וכן עשרה לוגין
 נוספים שאני עתיד להפריש, יהיו מעכשיו מעשר ראשון, ותשעה
 לוגין נוספים שאני עתיד להפריש, יהיו מעכשיו מעשר שני, ומיחל
 – מחלל את היין שהפרישו למעשר שני על מעות שיש לו בבית,
 ושורתה מיד מן היין אף קודם שהפריש מתוכו את התרומה והמעשר
 ראשון, ובלבד שלא ישתה את כל החבית אלא ישאיר ממנה כשיעור
 התרומה והמעשר, וכשיהיו לו כלים או במוצאי שבת, יפרישם
 ויתברר למפרע שאותם הלוגין שהפריש הם אלו שחל עליהם שם
 תרומה ומעשר בשעת אמירתו, דברי רבי מאיר, שלדעתו יש
 ברירה ונמצא שהיין ששתה היה חולין. אמנם רבי יהודה ורבי יוסי
 ורבי שמעון אוסרין לעשות כן.

משנה

המשנה מביאה מקרה נוסף בו אין השחיטה כשירה אלא בדיעבד:
 השוחט בשבת ופיוס הכפורים באיסור, אף על פי שמתחייב
 בנפשו על ידי שחיטה זו, שהרי השוחט בשבת במזיד חייב סקילה, וכן
 השוחט ביום הכפורים במזיד חייב כרת, מכל מקום שחיטתו פשוטה
 ומותר לאכול את הבשר.

גמרא

אמר רב הונא, דרש הנייא בר רב משמיה דרב, אף שמבואר במשנה
 שאם שחט בשבת שחיטתו כשירה, מכל מקום הרי היא אסורה
 באכילה ליומה – לאותו היום, דהיינו בשבת עצמה, אף אם ירצה
 לאכול את הבשר כשהוא חי בלא שיבשל אותו, ורק במוצאי שבת
 מותר לאכול משחיטה זו. ונפקין תבירא למימר – ונקטו החברים
 ו-בני הישיבה לומר, שטעם הדבר משום שסובר רב שהמשנה רבי
 יהודה היא, הסובר שהבשר אסור באותו היום, וכפי שתבאר דעתו
 להלן, וסובר רב שיש לדייק כן מהמשנה.

מבררת הגמרא: הרי רבי יהודה – מאיזה דין שאמר רבי יהודה הוכיח
 רב סובר שהבשר שנשחט בשבת אסור באכילה בו ביום. אמר רבי
 אבא, רבי יהודה דהכנה היא – רב למד כן מדברי רבי יהודה לענין
 איסור הכנה, דהיינו איסור השימוש בשבת בדברים שלא היו מוכנים
 לכך מערב שבת משום מוקצה, דתנין במסכת שבת (קטז), מתחבין
 בשבת את הדילועין התלושים מן הקרקע, לפני הבהמה כדי שתוכל
 לאכלם. וכן את הנבלה לפני הכלבים כדי שיוכלו לאכלה, ואף אם
 מתה הבהמה בשבת ובכניסת השבת היתה עדיין בחיים ולא היתה
 ראויה לכלבים, אף על פי כן אינה אסורה משום מוקצה משום כך
 ומותר לטלטלה לצרכם. רבי יהודה חולק ואמר, אם לא היתה
 הבהמה נבלה כבר מערב שבת, אלא שהתנבלה בשבת, אסורה,
 לפי שאינה מן המוכן – משום שלא הוכנה לכלבים מערב שבת והרי
 היא מוקצה.

ומוכיח רבי אבא: אלמא – מוכח מכאן, סובר רבי יהודה שבין
 דלא איתבן – שלא הוכנה בהמה זו מאתמול לאכילת כלבים, הרי
 היא אסורה בשבת משום מוקצה, והכא נמי לענין בהמה שנשחטה
 בשבת, כיון דלא איתבן מאתמול לאכילה, שהרי עדיין לא נשחטה,
 הרי היא אסורה בשבת באכילה משום מוקצה.
 אביי מוקצה על השואתו של רבי אבא בין שני האופנים: אמר ליה
 אביי לרבי אבא, מי דמי – האם דומה משנתינו לדברי רבי יהודה
 שם, הלא התם – בהמה שנתנבלה בשבת, הטעם שהיא מוקצה
 הוא משום שמעיקרה – בתחילה קודם שנתנבלה, היתה מוכן לאדם
 – ראויה לאכילת אדם, שהרי עומדת היא לשחיטה, ולא היתה
 עומדת כלל להאכילה לכלבים, והשתא – עכשיו, לאחר שהתנבלה
 הרי היא מוכן לכלבים, ולכך סובר רבי יהודה שכיון שבכניסת
 השבת לא היתה עומדת לכך, אין היא מן המוכן ואסורה משום
 מוקצה, לפי שדומה לדבר חדש שנולד בשבת. אבל הכא – בהמה
 שנשחטה בשבת, הרי מעיקרה – בתחילה כשנכנסה השבת היתה
 מוכן לאדם – עומדת לשחיטה ולמאכל אדם, וגם השתא – אחר
 שנשחטה, הרי היא מוכן לאדם, שהרי נשחטה בכשרות, וכיון שאף
 מתחילה היתה עומדת לשימוש זה, אף שהיתה הבהמה עדיין חיה
 ואינה עומדת לאכילה, מכל מקום כיון שעומדת היא לכך, יש לומר
 שאף רבי יהודה מודה שאינה אסורה משום מוקצה, ויהיה הבשר
 מותר באכילה אף בשבת עצמה.

רבי אבא מתרץ את קושיית אביי: אמר לו רבי אבא, מי סברת – וכי
 סבר אתה שבהמה בחייה לאכילה עומדת – עומדת לשחיטה
 ולאכילת אדם, ולכן סבור הנך שאין לאסור את הבשר משום מוקצה,
 אין הדבר כן, אלא בהמה בחייה לגדל ולדות היא עומדת, ולא

ראויים לשימוש כל שהוא, שעל ידי כך נשאר עליהם עדיין שם כלי,
 כגון אם היו שְׁבָרֵי עֲרִיבָה וכלי שלשים בו בצקן, צריך שיהיו ראויים
 לְכַפּוֹת בְּהֵן פִּי חֲבִית, ואם היו שְׁבָרֵי כְלִי וְכֹבֵית צריך שיהיו
 ראויים לְכַפּוֹת בְּהֵן פִּי הַפֶּה וכו' קטן. רבי יהודה אומר, וּבִלְבָד
 שִׁיחַ עוֹשֵׂין מַעֲיֵן מְלֹאכְתָּהּ, כלומר אין די במה שראויים השברים
 לשימוש כל שהוא, אלא צריך שיהיו ראויים לעשות בהם מלאכה
 הדומה למה שהיו משתמשים בהם מתחילה, ולכן שְׁבָרֵי עֲרִיבָה
 צריכים שיהיו ראויים לְצוּק לְתוֹכָן מְקַפָּה וכו' וְשְׁבָרֵי
 כְלִי וְכֹבֵית ששימשו מתחילתם לנוזלים, צריכים שיהיו ראויים
 לְצוּק לְתוֹכָן שָׁמֶן, כשם שמתחילתם שימשו לקבל בתוכם דברים
 אלו, שבאופן זה נשאר שמם הראשון עליהם ואינם מוקצה, אך אם
 מתחילה היו ראויים לקבלה, ועכשיו אינם ראויים אלא לכיסוי שהיא
 מלאכה אחרת לגמרי, הרי הם כנולד, ואסורים בטלטול משום
 מוקצה.
 מדייקת הגמרא: מבואר בדברי רבי יהודה, שרק אם השברים ראויים
 לעשות בהם מַעֲיֵן מְלֹאכְתָּהּ, אין – מותרים הם בטלטול, אך אם הם
 ראויים לעשות בהם רק מַעֲיֵן מְלֹאכְתָּהּ אחרת שלא היו ראויים לה
 מערב שבת, לא – אסורים הם בטלטול. אלא – הרי שסובר רבי
 יהודה שְׁבִינֵי דְלֹא אֵיתָבְנֵן מְאֵתְמוּל לְתַךְ מְלֹאכְתָּהּ – כיון שלא הוכנו
 שברים אלו מערב שבת למלאכה זו שראויים לה עתה, אֲסוּרֵי
 בטלטול, ואף שמתחילה היו עומדים לשימוש אדם ואף עתה עומדים
 הם לכך, אין די בכך וצריך שיהיו מוכנים מתחילתם לאותו סוג
 שימוש שעומדים לו עתה, וְהָכָא נָמִי – אף בנידון משנתנו שנשחטה
 הבהמה בשבת, כִּיּוֹן דְלֹא אֵיתָבְנֵן מְאֵתְמוּל – כיון שלא הוכנה
 הבהמה מאתמול לאכילה בשבת, ושימוש זה נחדש בה בשבת על
 ידי שנשחטה, אף שהיתה עומדת לאכילה באופן כללי, אין די בכך
 והרי היא מוקצה וְאֲסוּרָה באכילה ובטלטול.
 אביי דוחה את דברי רבי יוסף: אָמַר לִיהִי אַבְיֵי לְרַב יוֹסֵף, מִי דָמִי –
 האם ניתן לדמות כלי שנשבר לבהמה שנשחטה, הָתָם – בכלי
 שנשבר בשבת, מה שאסור בטלטול אינו משום שלא הוכן לשימוש
 זה מערב שבת, אלא משום שמוֹעֵד שְׁבָרֵי כְלִי, והרי זה שינוי גמור
 וְהַשְׁתָּא – אחר שנשבר, הרי הוא שְׁבָרֵי כְלִי, והרי זה שינוי גמור
 במהות הכלי, וְהָיָה לִיהִי נִזְקָד – והרי הוא דבר חדש שנולד בשבת,
 ולכך הוא מוקצה וְאֲסוּרֵי בטלטול, אבל הָכָא – בבהמה שנשחטה
 בשבת, כיון שאף בחייה עומדת לאכילה, נמצא שמוֹעֵד שְׁבָרֵי כְלִי – בכניסת
 השבת, אף לפני שנשחטה, נחשבת היא אוֹבְלָא וכו' וְגַם לְכַפּוֹתָהּ
 – לאור שנשחטה, הרי היא באותו שם, שנקראת אוֹבְלָא, ואף
 שבתחילה היתה הבהמה חיה ועכשיו היא שחטה, אין זה נחשב
 שינוי, אלא אוֹבְלָא דְאֵיפְרָת הוּא – הרי זה כאוכל שנפרש ונשבר,
 ואף שמתחילה לא היתה הבהמה ראויה לאכילה, ועל ידי השחיטה
 נעשתה ראויה לאכילה, אין זה מחשיב אותה לנולד, שכל דבר
 'אוכל' אף אם הוא משתנה שינוי גדול אינו נחשב נולד.
 אביי מוכיח שאף לדעת רבי יהודה אומרים סברא זו ש'אוכלא
 דאיפרת הוא: וְשִׁמְעִינָן לִיהִי לְרַבִּי יְהוּדָה דְאָמַר, אוֹבְלָא דְאֵיפְרָת
 – אוכל שנפרש ונשבר בשבת אף שנשתנתה צורתו, שְׁפִיר דָמִי –
 אינו נחשב נולד, דְתַנָּן בְּמַסְכַּת שֶׁבֶת (קמ"ג), אֵין סוֹתֵינָן אֵת הַפִּירוֹת
 בשבת, כּדִי לְהוֹצִיא מִהֶן מִשְׁקִין, וְאֵם יִצְאוּ מִשְׁקִין מִעֲצָמָן, הרי
 הם אֲסוּרִין בַּשְּׁתִּיָּה, גזירה שמא יבוא לסחוט בידים לכתחילה. רבי
 יְהוּדָה אָמַר, אֵם הִיוּ הַפִּירוֹת עוֹמְדִים לְאוֹבְלָין – לאכילה, המשקה
 הַיּוֹצֵא מִהֶן מוֹתֵר בַּשְּׁתִּיָּה, לפי שאין לגזור בהם שמא יבוא לסחוטם,
 שהרי אינם עומדים לסחיטה, וְאֵם הַפִּירוֹת עוֹמְדִים לְמִשְׁקִין –
 לסחיטה, המשקה הַיּוֹצֵא מִהֶן אֲסוּר בַּשְּׁתִּיָּה, שמא יבוא לסחוטם,
 שהרי עומדים הם לכך. הרי שהתיר רבי יהודה לשתות משקה היוצא
 מהפירות בשבת, באופן שאין לגזור שמא יסחוט, ואינו אוסר את
 המשקה היוצא משום נולד, אף שנשתנתה צורתו מכמות שהיה
 בכניסת השבת, שבכניסת השבת היה אוכל ועכשיו הוא משקה,
 ובהכרח שסובר רבי יהודה שאוכל שנפרש ונשתנה נחשב תמיד
 אוכל, ואין שייך בו איסור נולד. והוא הדין בבהמה שנשחטה בשבת,

דוחה הגמרא: שְׁהָתָם, אין טעם האוסרים משום שאין ברירה, אלא
 כְּדִקְדָּנֵי טַעְמָא – כמו ששינוי שם בהמשך הברייתא, שְׁאָמְרוּ לוֹ רבי
 יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון לְרַבִּי מְאִיר, וכי אי – אין אֵתָה מוֹדָה
 שיש לחשוש שְׁמָא יִבְקַע הַנּוֹד וישפך היין שבתוכו קודם שיספיק
 להפריש את התרומה והמעשרות, וְנִמְצָא שהוא שוֹתָה מְבִלָּם
 לְמַפְרַע, שהתברר למפרע שמה ששתה היה טבל גמור שהרי לא
 הפריש ממנו תרומות ומעשרות. אָמַר לְהָן רבי מאיר, לְכִשְׁפִּיקַע
 הַנּוֹד נראה מה לעשות, והיינו שאין לחשוש לכך, משום שאין הדבר
 מצוי שיבקע הַנּוֹד. ומבואר שטעם האוסרים הוא משום החשש שמא
 יבקע הַנּוֹד ולא משום שאין ברירה.
 הוכחה אחרת שרבי יהודה סובר שאין ברירה: אָלֵא יֵשׁ לְהוֹכִיחַ
 זֹאת, מְדָתְנִי – מהברייתא ששנה אֵין – שם חכם), דְתַנִּי אֵין עַל מַה
 שאמרה המשנה בעירובין (ט"ז) שאדם המסופק בערב שבת לאיזה צד
 של העיר ירצה ללכת בשבת יותר מאלפים אמה, כגון שעתידי חכם
 לבוא ולדרוש בשבת באחד מצדדי העיר, במזרח או במערב, ורוצה
 לשמוע את הדרשה, אך אינו יודע לאיזה צד יבוא החכם ואינו יכול
 לקנות שביטה בשני צדי העיר, שהרי אין אפשרות שישבות אדם
 בכניסת השבת בשני מקומות, יניח עירוב בשני צדי העיר ויתנה כך,
 אם יבוא החכם במזרח יחול עירובי שלמזרח, ואם יבוא למערב יחול
 עירובי למערב. וכן יכול להתנות שאם יבואו שני חכמים אחד לכאן
 ואחד לכאן, למקום שיירצה ללכת בשבת ילך, כלומר שבשבת
 תתברר דעתו למפרע להיכן רצונו שיחול העירוב. ועל כך שונה איו
 בברייתא, רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֵין אָדָם מִתְנֶה עַל שְׁנֵי דְבָרִים בְּאֶחָד
 – שיחול באחד משתי אפשרויות על פי מה שיחליט אחר כך, אָלֵא
 יכול להתנות רק אֵם בָּא חָכֵם לְמוֹרָח עִירוֹבוֹ לְמוֹרָח, לְמַעַרְב
 עִירוֹבוֹ לְמַעַרְב, והיינו כהאופן הראשון המבואר במשנה שם, באופן
 שבא חכם אחד אלא שאינו יודע לאיזה צד מצדי העיר, שבאופן זה
 אין צריך לדין ברירה, כפי שתבאר הגמרא להלן. וְאֵילוּ באופן שבאו
 שני חכמים לְבָאן וּלְבָאן, לא – אינו יכול להתנות ולומר למקום
 שארצה ללכת בשבת, אֵלֶךְ. וְהוֹיָנָן בָּהּ – והקשו בני הישיבה על
 דברי רבי יהודה, מֵאֵי שְׁמָא באופן שבאו שני חכמים וּלְבָאן,
 דְלֹא יכול להתנות, משום דְאֵין בְּרִירָה, אם כן אף באופן הראשון
 שבא רק חכם אחד אלא שאין יודע לאיזה צד יבוא, ומתנה שיחול
 העירוב לצד מוֹרָח וּמַעַרְב – או מערב, נָמִי היה לרבי יהודה לומר
 שלא יחול העירוב משום שאין בְּרִירָה, שהרי בשעת כניסת השבת
 לא היה ידוע לאיזה צד יבוא החכם, ונמצא שהוברר הדבר שחל
 העירוב לאותו צד שבא החכם בשבת. וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן תַּרְחֵץ עַל כֵּךְ,
 אכן באופן שעדיין לא בא החכם בכניסת השבת לאחד מצדי העיר,
 אין חל העירוב לפי שאין ברירה, ומה שמועיל התנאי אף לרבי
 יהודה, זה משום שמדובר באופן שְׁבָרֵי כְלִי הָתָם לפני כניסת
 השבת לאותו צד, אלא שהמניח את העירוב לא ידע עדיין לאיזה צד
 בא, ובאופן זה יכול להתנות שיחול העירוב באותו צד שהחכם נמצא
 בו, לפי שאין העירוב חל משום שהוברר הדבר למפרע, שהרי הדבר
 מבורר ועומד, אלא שהוא אינו יודע, וכשיודע לו בשבת היכן נמצא
 החכם, אין כאן אלא 'גילוי מילתא' בלבד שבצד זה קנה עירובו.
 מוכח איפוא שרבי יהודה סובר 'אין ברירה', ובהכרח לומר בטעם
 היתר שחיטת בהמה ביום טוב משום שהבהמה עומדת ודאי לאכילה,
 ולא משום שהוברר הדבר למפרע, ואם כן אין לאסור את הבהמה
 שנשחטה בשבת משום שאינה מוכנה לאדם, שהרי הבהמה בחייה
 עומדת לשחיטה ולאכילת הבשר, ושלא כדברי רבי אבא שביאר כן
 בדעתו של רב.
 רב יוסף מביא מקור אחר למה שאמר רב שלפי רבי יהודה בהמה
 שנשחטה בשבת אסורה באכילה באותו יום: אָלֵא אָמַר רַב יוֹסֵף,
 מה שאמר רב שהבשר אסור באכילה בשבת עצמה לדעת רבי
 יהודה, רַבִּי יְהוּדָה דְבִלְבָּם הִיא – לומד הוא כן מדברי רבי יהודה
 לענין כלים שנשברו, דְתַנָּן בְּמַסְכַּת שֶׁבֶת (קכ"ד), כֹּל תְּבִלָּים הַנִּפְּלִין
 – המותרים בטלטול בַּשְּׁבִיטָה, אם נשברו בשבת, אף שְׁבִיטָתָן נִפְּלִין
 – מותרים בטלטול, וּבִלְבָד שִׁיחַ עוֹשֵׂין מַעֲיֵן מְלֹאכְתָּהּ – שיהיו

שבת קודש י"ד תמוז ה'תשע"א מותר לומר "כל נדרי"?

שזוכר את הנדר ובכך יבטל את התנאי, ולאחר מכן ישכח זאת ויסמוך על התנאי אף שכבר בטל. לכן ראוי שיתנה רק לשנה אחת ובוזה אין חוששים לשכחה ואם ידור באמצע השנה ובכך יבטל את התנאי, לא יבוא עוד לסמוך על התנאי.

אך הרמב"ם אינו מדבר על הדין לכתחילה אלא בדיעבד ("מי שהתנה...") ולכן נקט "עשר שנים", כי בדיעבד מועיל הביטול אפילו לזמן זה ואילו המשנה מדברת על הדין לכתחילה "מי שרוצה שלא יתקיימו נדריו..." ולכן הוזכר רק "משנה לשנה".

ולמה לא הביא הרמב"ם את הדין לכתחילה? כי בגמרא (שם) נאמר שאין לפרסם דין זה שמא ינהגו קלות ראש בנדרים, ולכן לא כתב שניתן לעשות כך מלכתחילה.

ואם אין לפרסם הלכה זו, מדוע אומרים "כל נדרי" בצבור? כי איסור הפרסום הוא מחשש שמא יעשו מראש לזמן מרובה, אך כיון שב"כל נדרי" תיקנו לומר "מיום כיפורים זה עד יום כיפורים..." שוב אין חשש שיבואו להתנות לעולם.

(נדרי ודין נדרים כ. ג.)

הלכות נדרים פרק ב, הלכה ד: מי שהתנה קדם שיידר ואמר: כל נדר שאדור מכאן ועד עשר שנים חוזר כהן... אם היה זוכר התנאי פשעה שנדר – הרי נדרו קיים, שהרי כמל התנאי בנדר זה; ואם לא זכר התנאי אלא אחר שנדר, אף על פי שקבל התנאי בלבד וקיימו – הרי הנדר כמל.

דין זה מובא בגמרא (נדרים כג. ב) לגבי שנה אחת: "הרוצה שלא יתקיימו נדריו כל השנה, יעמוד בראש השנה ויאמר כל נדר שאני עתיד לידור יהא בטל". וכן נהוג להתיר את הנדרים באמירת "כל נדרי" ביום כיפור "מיום כיפורים זה ועד יום כיפורים הבא עלינו לטובה". אך הרמב"ם נוקט "מכאן ועד עשר שנים"!

אומר על כך הגר"ש קלוגר:

מעיקר הדין ניתן לבטל נדרים מכאן ולהבא ללא הגבלת זמן, אלא שלכתחילה אין לעשות זאת, משום שאם נודר בשעה שזוכר את התנאי הנדר קיים, ולא זו בלבד אלא שבכך נעקר התנאי לגמרי ואף אם ידור שוב נדר אחר ולא יזכור את התנאי הנדר יחול. יש לחשוש אפוא, שמא ידור פעם אחת בשעה

המשך ביאור למסכת חולין ליום ראשון עמ' ב

כיון שמתחילה היה שמה אוכל, אף שנשתנתה צורתה על ידי השחיטה ונעשתה ראויה לאכילה, אין בה משום נולד, ואין לאסור את אכילתה.

דוחה הגמרא: אכן משום נולד לא אסר רבי יהודה, ומכל מקום ניתן להוכיח ממהלוקת זו לאסור את הבהמה שנשחטה בשבת לאותו היום, ומטעם אחר. שכן לאו אתמר עלה – וכי לא נאמר על משנה זו, אמר רבי יהודה אמר שמואל, אף שרבי יהודה חולק על חכמים בפירות העומדים לאכילה שאין לאסור את המשקה היוצא מהם, מודה היה רבי יהודה לחכמים בסלי ויתים וענבים שאף אם הכינם לאכילה ולא לסחיטה, המשקה היוצא מהם אסור, משום שרוב בני האדם נוהגים לסחוטם, ויש לחשוש שאף הוא יחזור בו וימלך לסחוטם, ולכן יש לאסור את המשקין היוצאים מהם כמו בפירות העומדים למשקין. אלמא – מוכח מכאן, שבין דסתם ויתים וענבים לסחיטה קיימי – עומדים לסחיטה, אף זה שהכינם לאכילה יהיב דעתיה – נותן דעתו על כך שאולי ישתמש בהם למשקין, ולכן מודה רבי יהודה שיש לגזור בהם שמא יסחוט, והכא נמי – אף בנידון משנתנו בבהמה שנשחטה בשבת, בין דהבהמה לשחיטה קיימי – עומדת לשחיטה, אף שבעת כניסת השבת לא הכינה לך, שהרי אסור לשוחטה בשבת, מכל מקום יהיב דעתיה על כך שאם תישחט יאכלנה, ויש לגזור שמא ישחטנה לכתחילה, ולכך אמר רב שלדברי רבי יהודה בהמה שנשחטה בשבת אסורה באכילה באותו היום.

הגמרא מקשה על ביאור זה: מידי הוא טעמא אלא לרב – הרי כל מה שאנו מחפשים מקור בדברי רבי יהודה לאסור את הבהמה שנשחטה בשבת לאותו היום, אינו אלא לפרש את דברי רב שאמר כן, והאמר [והרי אמר] רב בעצמו, שלא כדברי שמואל שמודה רבי יהודה בסלי ויתים וענבים, אלא חלוק היה רבי יהודה על חכמים אפילו בסלי ויתים וענבים, והתיר את המשקה היוצא מהם כיון שאותו אדם הכינם לאכילה. הרי שלדעת רב לא גזרו כלל בפירות

העומדים לאכילה שמא יסחוט, והוא הדין שאין לגזור ולאסור את הבהמה שנשחטה בשבת משום שמא ישחטנה.

רב ששת מביא מקור אחר למה שאמר רב שלפי רבי יהודה בהמה שנשחטה בשבת אסורה באכילה באותו יום: אלמא אמר רב ששת ברביה רב אידי, מה שאמר רב שלדברי רבי יהודה בהמה שנשחטה בשבת אסורה לאותו היום, רבי יהודה דגרות היא – לומד הוא כן מדברי רבי יהודה לענין איסור טלטול נרות, דתניא, מטלטלין בשבת נר [כלי חרס ששמים בו שמן ופתילה ומדליקים בו] תדוש שלא הדליקו בו מעולם, שעדיין אינו מאוס וראוי להניח בתוכו פירות וכדומה, אכל לא נר ישן שכבר הדליקו בו פעם אחת, משום שנמאס לאחר שהשתמשו בו, ואדם מקצה את דעתו מלהשתמש בו לשאר דברים חוץ מהדלקה, דבר רבי יהודה. הרי שלדעת רבי יהודה דבר שהוא מאוס, כיון שאין דעתו להשתמש בו הרי הוא מוקצה, ואף אם עתה רוצה להשתמש בו, כיון שבכניסת השבת הקצה אותו מדעתו, אסור לטלטלו. והוא הדין בבהמה שנשחטה בשבת, כיון שאסור לשוחטה בשבת, ובעודה חיה אסורה באכילה משום אבר מן החי, מקצה האדם דעתו ממנה, ואף שנשחטה בשבת אסורה לטלטול ובאכילה.

הגמרא דנה בדברי רב ששת. מקשה הגמרא: אימר – אמנם נכון הדבר, דשמעת ליה לרבי יהודה שאוסר לטלטול משום מוקצה, דדבר שהוא מוקצה מחמת מיאוס, כגון נר ישן של חרס, שמחמת מיאוסו מקצה האדם את דעתו ממנו לגמרי, אך במוקצה מחמת איסור, כגון בהמה חיה שאינה מאוסה, אלא שאינו יכול להשתמש בה מחמת איסור, מי שמעת ליה שאף בזה סובר שאסור משום מוקצה, הלא אפשר לחלק שבין שאין הדבר מאוס עליו אינו מקצה אותו מדעתו לגמרי, ואם נעשה ראוי בשבת אין לאסורו משום מוקצה.

משיבה הגמרא: אין – אכן מצאנו שרבי יהודה אוסר אף במוקצה מחמת איסור, דתנין, רבי יהודה אומר,